

Arbejdstempo, bemanning og stress

Seks ud af 10 (59 %) af FOAs medlemmer føler sig i meget høj, høj eller nogen grad stressede, og for størstedelen af disse (89 %) er arbejdet en vigtig stresskilde. Dertil svarer hver femte (21 %), at de ikke føler, at de har tid til at udføre deres arbejde tilfredsstillende, og for de fleste (67 %) er det ofte eller altid nødvendigt at holde et højt arbejdstempo. Det viser FOAs arbejdsmiljøundersøgelse fra juni 2019.

Spørgsmålene blev stillet til FOAs medlemspanel i perioden 4. juni til 17. juni 2019. I alt 3.604 medlemmer har svaret på spørgsmål om arbejdstempo, bemanning og stress.

Hovedkonklusioner

- **Hverken flere eller færre stressede siden 2017.** I 2019 svarer 6 ud af 10 (59 %), at de føler sig stressede. Heraf svarer hver femte (21 %) i høj grad eller i meget høj grad, mens 38 procent svarer i nogen grad. Dette er nogenlunde det samme som i 2017.
- **Arbejdet er den vigtigste kilde til stress.** Størstedelen (63 %) tilkendegiver, at arbejdet er den primære kilde til deres stress. Derudover svarer hver fjerde (26 %), at både arbejde og privatliv er vigtige stresskilder.
- **Flere yngre end ældre medlemmer er stressede.** Tre ud af 10 (30 %) af medlemmerne under 40 år føler sig i meget høj eller høj grad stressede, mens det kun gælder for 11 procent af de ældste medlemmer på over 60 år.
- **Arbejds mængden er vokset inden for de seneste 2 år.** Samlet set oplever 7 ud af 10 (71 %), at arbejds mængden er vokset inden for de sidste to år. Hver fjerde (25 %) svarer at arbejds mængden er blevet meget større, mens lidt under halvdelen (46 %) svarer, at den er blevet større.
- **Hver femte har sjældent eller aldrig tid til at udføre arbejdet tilfredsstillende.** Desuden angiver en tredjedel (32 %), at de kun har tid til at udføre arbejdet tilfredsstillende 'Sommetider', mens knap halvdelen (46 %) svarer 'Ofte' eller 'Altid'.
- **2 ud af 3 (64 %) oplever, at bemanningen på deres arbejdsplads mindst én gang om ugen er utilstrækkelig.** For hver femte (19 %) sker det stort set hver dag, og for mere end hver fjerde (27 %) sker det flere gange om ugen. For lidt under en femtedel (18 %) sker det hver uge.

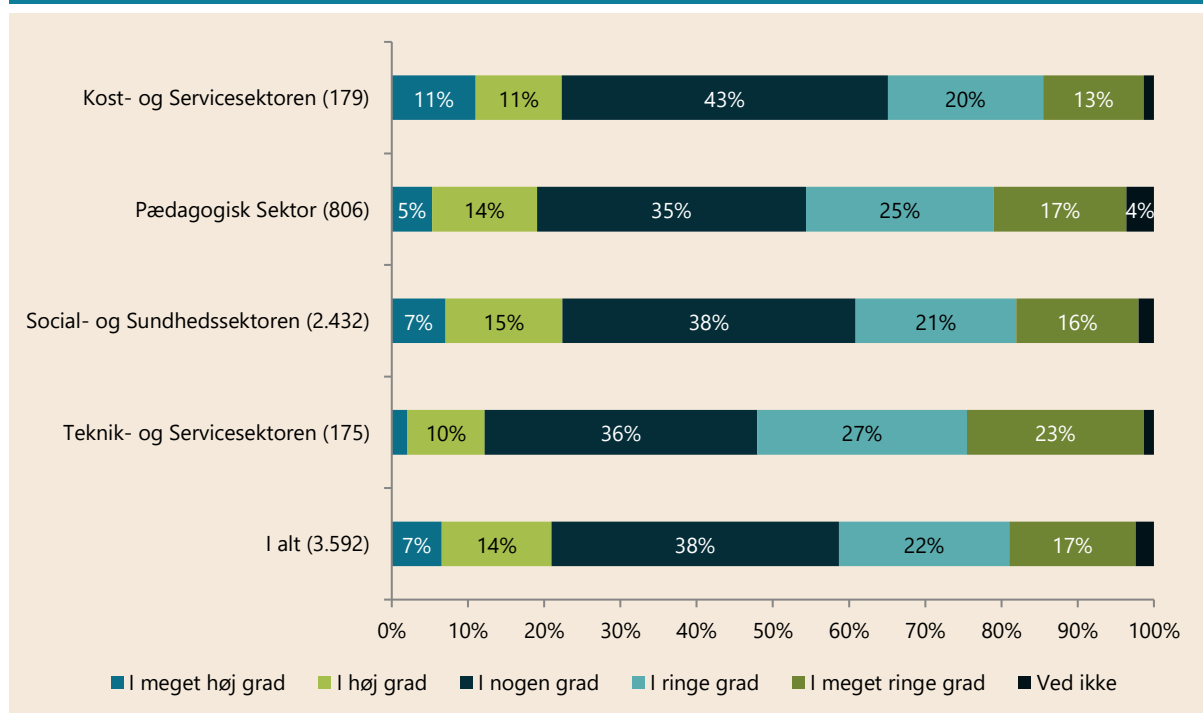
6 ud af 10 føler sig stressede

I undersøgelsen er svarpersonerne blevet spurgt om, hvor stressede de føler sig. I Figur 1 ses deres svar fordelt på sektorer.

Figur 1 viser, at 6 ud af 10 (59 %) af FOAs medlemmer føler sig stressede. Heraf er det hver femte (21 %), som føler sig stresset i høj grad eller i meget høj grad, mens 38 procent føler sig stresset i nogen grad. Derimod er der 39 procent, som kun føler sig stresset i ringe eller meget ringe grad. Sammenlignet med arbejdsmiljøundersøgelserne fra 2015 og 2017 er der ikke sket en udvikling i andelen, der i meget høj eller høj grad er stressede.

I Social- og Sundhedssektoren har 22 procent angivet, at de i høj eller meget høj grad føler sig stressede. Det er flere sammenlignet med medlemmerne i Teknik- og Servicesektoren (12 %). I Kost- og Servicesektoren er andelen 22 procent, mens det er 19 procent inden for Pædagogisk Sektor.

Figur 1. I hvilken grad føler du dig stresset? Fordelt på sektor.

Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Desuden viser undersøgelsen også, at hvert femte (20 %) af forbundets medlemmer inden for det seneste år har været sygemeldt pga. stress eller hvor stress var en væsentlig årsag (ikke vist i figur).

Arbejdet er den vigtigste kilde til stress

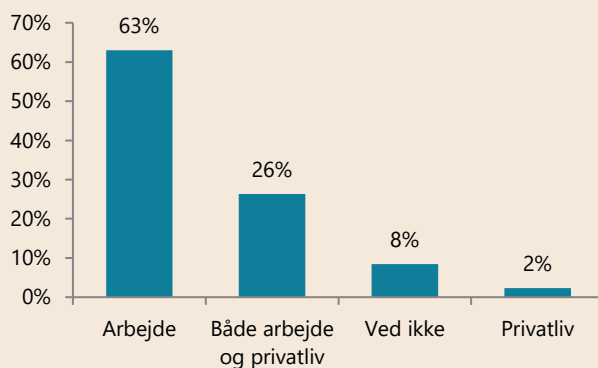
De medlemmer, som har svaret at de i meget høj, høj, nogen eller ringe grad er stressede, er blevet spurgt, hvad den vigtigste kilde til deres stress er.

Som det ses i Figur 2A, svarer 89 procent at arbejdet er den vigtigste kilde til stress. Størstedelen (63 %) svarer udelukkende, at arbejdet er den primære årsag, mens cirka en fjerdedel (26 %) svarer, at både arbejde og privatliv er vigtige stresskilder. Derimod mener kun 2 procent, at deres privatliv er den primære årsag. Det er også undersøgt, om der er forskel på årsagerne til stress for henholdsvis mandlige og kvindelige medlemmer. Analysen viste dog inden forskel.

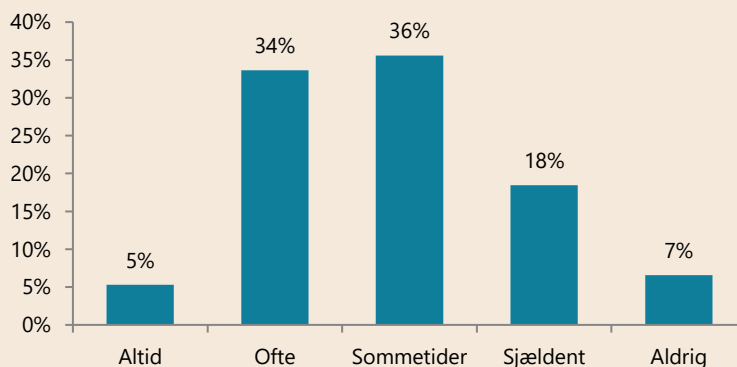
I Figur 2B ses det, at knap 4 ud af 10 (39 %) altid eller ofte oplever, at arbejdet tager så meget energi, at det går ud over privatlivet. 36 procent svarer, at de oplever det 'Sommetider', mens 25 procent angiver, at det sker sjældent eller aldrig.

Figur 2. Kilder til stress og indvirkning på privatlivet

A) Hvad er den vigtigste kilde til din stress?

B) Hvor ofte oplever du, at arbejdet tager så meget energi, at det går ud over privatlivet?

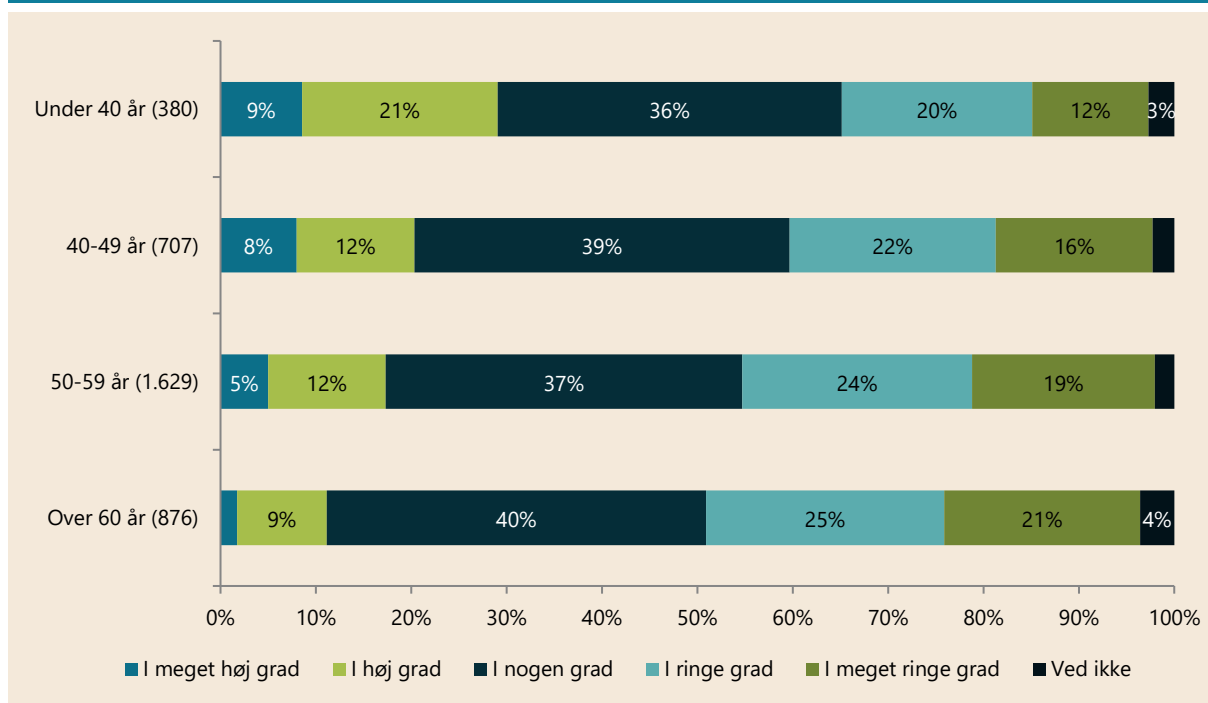
Antal svar: Henholdsvis 2.822 og 3.590. Grundet afrundinger summerer procenterne i det øverste diagram ikke til 100.

Anm: I den øverste figur er spørgsmålet kun stillet til dem, der har angivet, at de i meget høj grad, i høj grad, nogen grad eller ringe grad føler sig stressede.

Større andel af stress blandt de yngre medlemmer

I Figur 3 er medlemmers oplevelse af stress opdelt på aldersgrupper. Her ses der en klar tendens til, at jo yngre medlemmerne er, jo højere grad af stress oplever de. Således oplever 30 procent af de yngste medlemmer under 40 år stress i meget høj eller høj grad, mens det gælder 20 procent af de 40-49-årige, 17 procent af de 50-59-årige og 11 procent af de ældste medlemmer på over 60 år.

Figur 3. I hvilken grad føler du dig stresset? Fordelt på alder.

Antal svar: 3.592

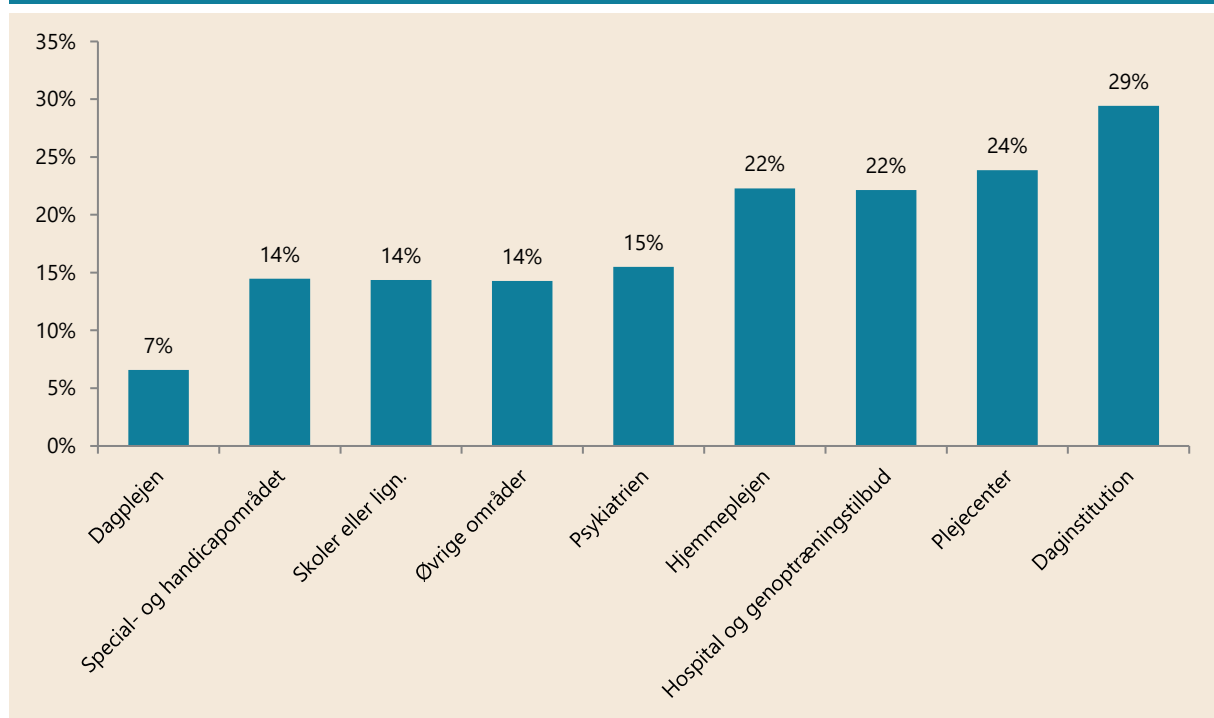
Anm.: Grundet afrundinger summerer procenterne ikke til 100. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Ansatte i daginstitutioner føler sig i højere grad stressede

Cirka 3 ud af 10 (29 %) af de ansatte i daginstitutioner er i høj eller meget høj grad stressede (se Figur 4). Derudover er det også mere end hver femte, som føler sig stresset inden for både plejecentre (24 %), Hjemmeplejen (22 %) og inden for 'Hospital og genoptræningstilbud' (22 %). Den tilsvarende andel for dagplejen er kun 7 procent.

Sammenlignet med arbejdsmiljøundersøgelsen fra 2017, er der sket en markant stigning i andelen af ansatte i daginstitutioner, som i høj eller meget høj grad føler sig stressede. I 2017 var andelen 9 procent. Dermed er andelen af stressede medlemmer på disse arbejdspladser steget med 20 procentpoint i løbet af to år.

Figur 4. Andelen, der i høj eller meget høj grad føler sig stresset. Fordelt på arbejdssted.

Antal svar: 3.592

Anm: I variabelen 'arbejdssted' dækker kategorien 'hjemmeplejen' også over medlemmer, som arbejder hos et vikarbureau. 'Psykiatrien' dækker over medlemmer, der arbejder i behandlings- eller distriktpsikiatrien og i socialpsykiatrien, bostøtte, botilbud og lignende. Kategorien 'Daginstitution' består af ansatte inden for dagtilbud til 0-2-årige, 3-5-årige samt SFO.

Fra Figur 3 ved vi, at der er forskel på stressniveauet på tværs af aldersgrupper. Da aldersfordelingen desuden er forskellig fra arbejdssted til arbejdssted, er det relevant at kontrollere for, hvilken betydning aldersfordelingen har på ovenstående resultater i Figur 4. Det er derfor undersøgt, om der er forskel i andelen, der føler sig stressede, når der opdeles efter alder i to grupper: Dem under 40 år, og dem over 40 år.

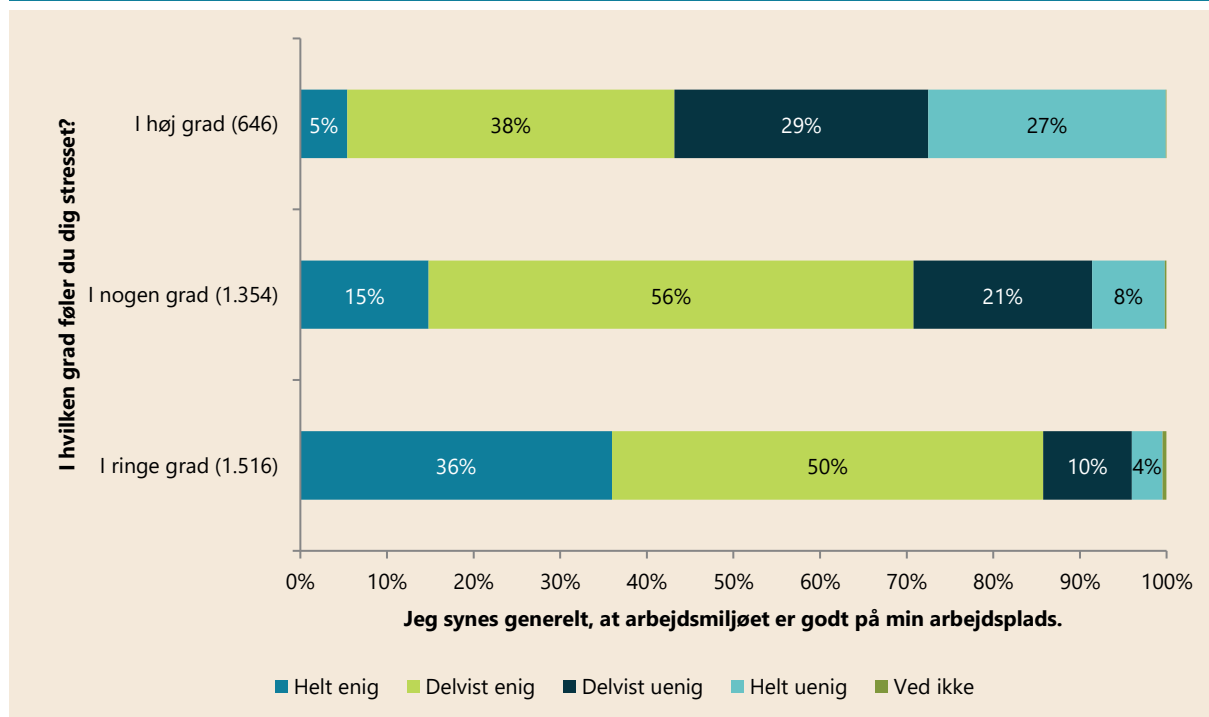
Analysen viste, at der er signifikant forskel på graden af stress i daginstitutioner blandt henholdsvis ansatte under og over 40 år. Blandt de unge er det 22 procent, som i høj eller meget høj grad føler sig stresset, mens det for den ældre aldersgruppe gælder cirka halvdelen (49 %).

Jo højere grad af stress, jo dårligere vurderes arbejdsmiljøet at være

Af Figur 5 fremgår det, at graden af stress har indflydelse på, om medlemmerne mener, at arbejdsmiljøet på deres arbejdsplads er godt eller ej.

Blandt medlemmer, som har svaret, at de i høj grad føler sig stressede, svarer over halvdelen (56 %), at deres arbejdsmiljø er dårligt ("Helt uenig" og "Delvist uenig"). Til sammenligning gælder det kun 14 procent blandt den gruppe af medlemmer, som i ringe grad føler sig stressede.

Figur 5. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? – Jeg synes generelt, at arbejdsmiljøet er godt på min arbejdsplads. Fordelt på graden af stress.

Antal svar: 3.592

Anm.: Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

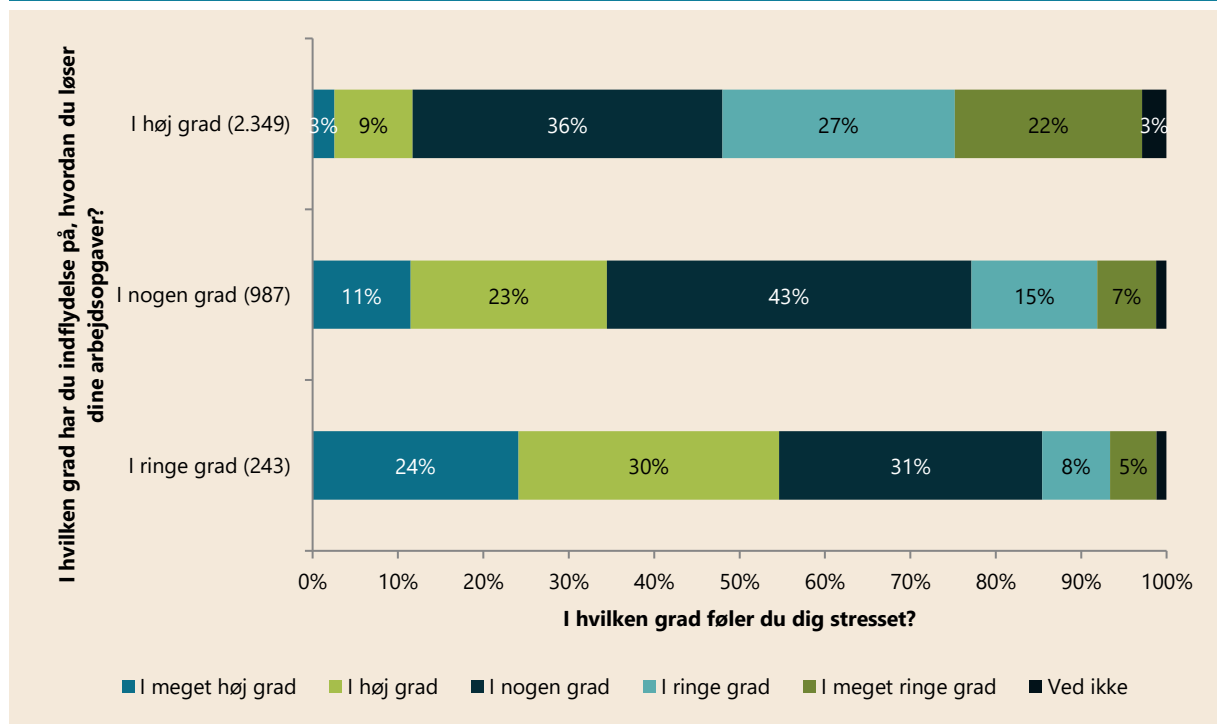
Svarkategorien "I høj grad" er konstrueret af kategorierne "I meget høj grad" og "I høj grad", mens svarkategorien "I ringe grad" består af de oprindelige kategorier "I meget ringe grad" og "I ringe grad".

Indflydelse på løsningen af arbejdsopgaver resulterer i mindre stress

Blot 12 procent af de medlemmer, der har en høj grad af indflydelse i forhold til, hvordan de løser deres arbejdsopgaver, føler sig stressede (i høj eller meget høj grad). Den tilsvarende andel blandt medlemmer, som har svaret, at de i ringe grad har indflydelse på opgaveløsningen, er 54 procent.

Således viser undersøgelsen, at jo mere indflydelse medlemmerne har i dagligdagen, jo mindre stressede er de.

Figur 6. I hvilken grad føler du dig stresset? Fordelt på graden af indflydelsen på løsningen af arbejdsopgaver.

Antal svar fremgår af parenteserne.

Anm.: Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Svarkategorien "I høj grad" er konstrueret af kategorierne "I meget høj grad" og "I høj grad", mens svarkategorien "I ringe grad" består af de oprindelige kategorier "I meget ringe grad" og "I ringe grad".

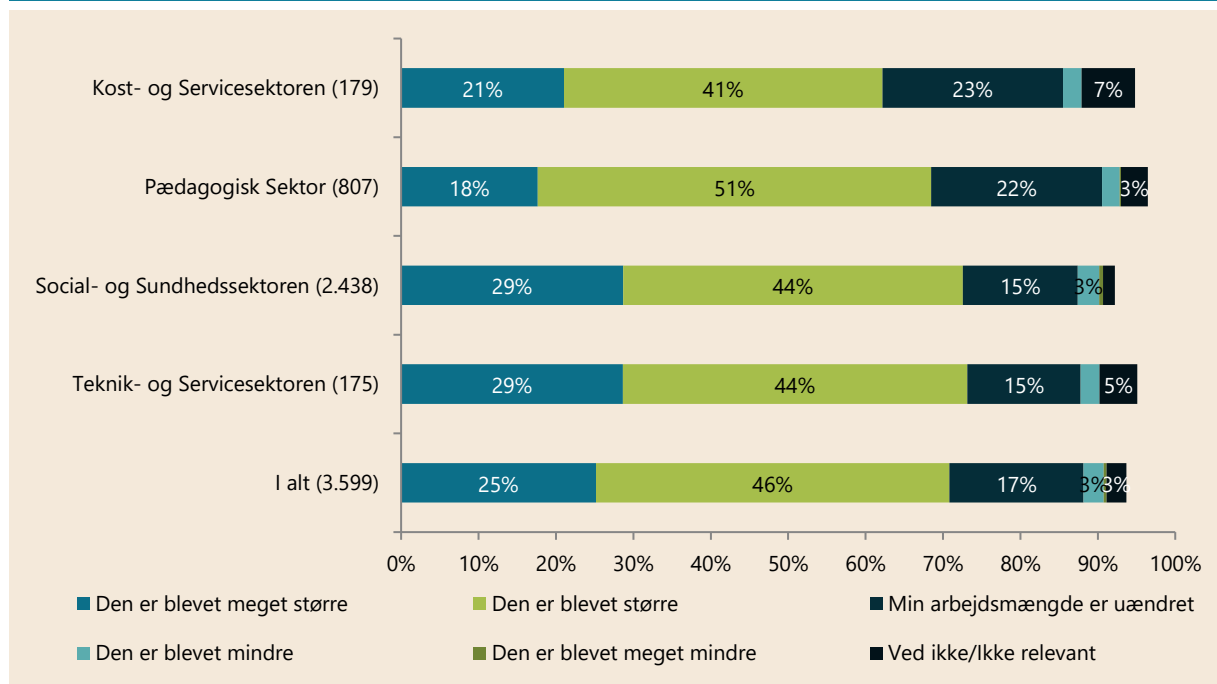
Arbejds mængden er vokset

I Figur 7 ses svarfordelingen på spørgsmålet om, hvorvidt arbejds mængden er blevet større eller mindre inden for de sidste to år.

Samlet set oplever 7 ud af 10 (71 %), at arbejds mængden er vokset inden for de sidste to år. Hver fjerde (25 %) svarer at arbejds mængden er blevet meget større, mens lidt under halvdelen (46 %) svarer, at den er blevet større. Herudover har 17 procent svaret, at arbejds mængden er uændret, mens 3 procent af de adspurgte mener, at den er blevet mindre.

I figuren ses også svarfordelingen for de fire sektorer. For Social- og Sundhedssektoren angiver 3 ud af 4 (73 %), at deres arbejds mængde er øget inden for de sidste to år. Det er flere end i både Pædagogisk Sektor (69 %) og Kost- og Servicesektoren (62 %). Også 3 ud af 4 (73 %) i Teknik- og Servicesektoren har svaret, at arbejds mængden er blevet større.

Figur 7. Er din arbejds mængde blevet større eller mindre inden for de sidste 2 år? Fordelt på sektor.

Antal svar fremgår af parenteserne.

Anm.: Respondenterne havde også mulighed for at svare "Jeg var ikke ansat på min nuværende arbejdsplads for 2 år siden". Denne kategori er udeladt i figuren, hvorfor summerer procenterne ikke til 100.

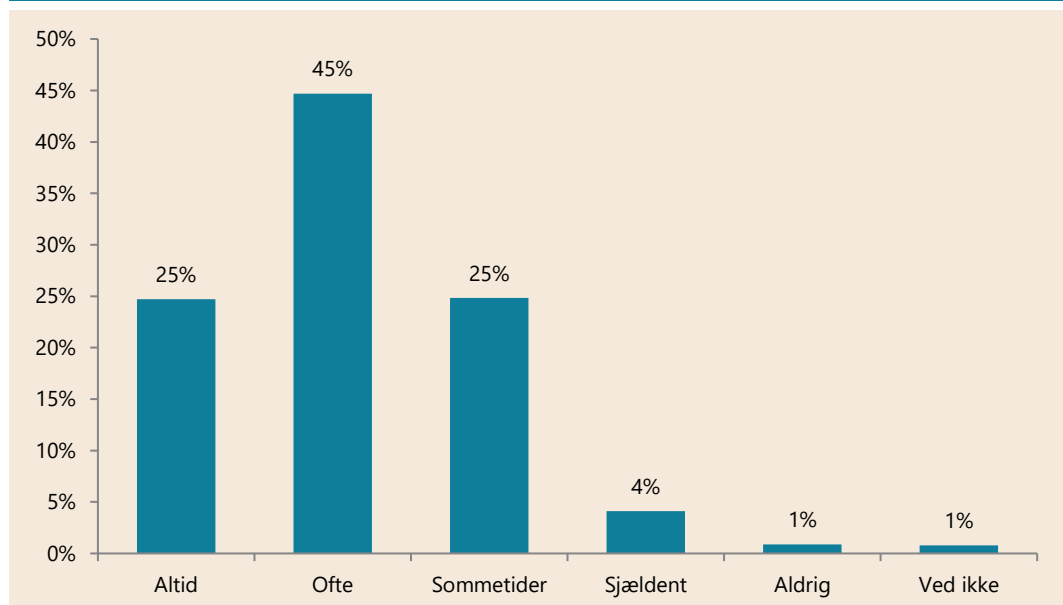
Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Ofte nødvendigt at holde et højt arbejdstempo

I undersøgelsen er respondenterne ligeledes blevet spurgt, hvor ofte de må holde et højt arbejdstempo. Som det fremgår af figuren herunder, oplever 7 ud af 10 (70 %), at det altid eller ofte er nødvendigt. Heraf svarer 25 procent 'Altid', mens 45 procent svarer 'Ofte'. Derudover svarer 25 procent at det sommetider er nødvendigt, mens 4 procent svarer 'Sjældent', og 1 procent svarer 'Aldrig'.

Samme spørgsmål blev stillet i arbejdsmiljøundersøgelse fra 2017. Sammenlignet med resultaterne fra dengang, har svarfordelingen ikke ændret sig.

Figur 8. Hvor ofte er det nødvendigt at holde et højt arbejdstempo?

Antal svar: 3.604

Grundet afrundinger summerer procenterne ikke til 100.

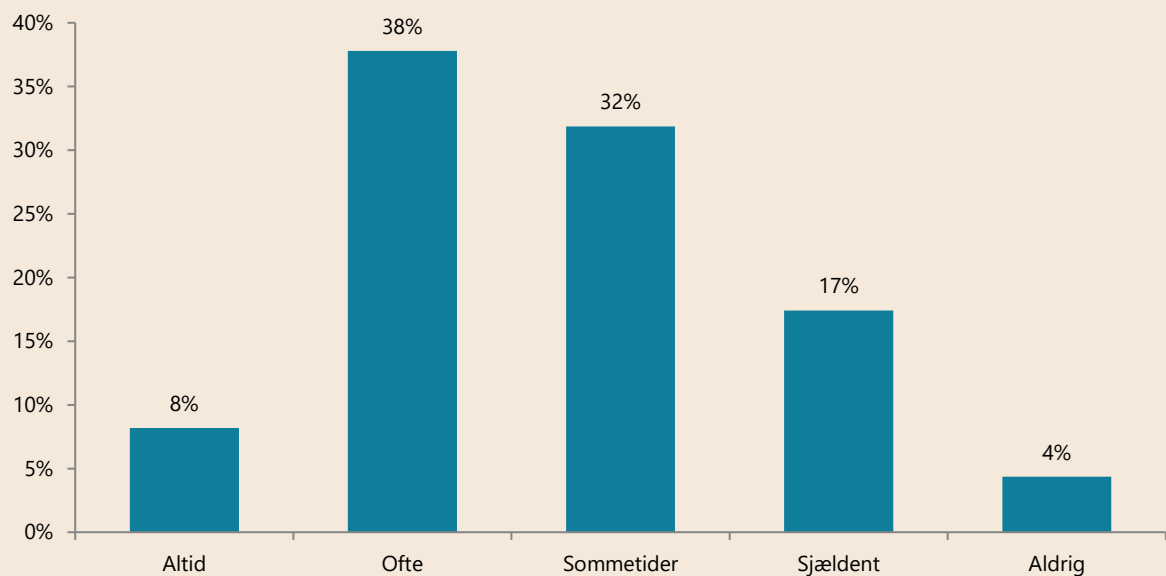
Desuden er det blevet undersøgt, om der er forskel på svarfordelingen på ovenstående spørgsmål på tværs af sektorerne. Analysen viser, at der er flere i Social- og Sundhedssektoren (73 %), som altid eller ofte finder det nødvendigt at holde et højt arbejdstempo sammenlignet med både Pædagogisk Sektor (65 %) og Teknik- og Servicesektoren (52 %). Derudover viser analysen også, at andelen, som svarer 'Altid' eller 'Ofte' er større blandt medlemmer i Kost- og Servicesektoren (72 %) end i Teknik- og Servicesektoren (52 %). Disse resultater fremgår ikke i en figur.

Hver femte har sjældent eller aldrig tid til at udføre arbejdet tilfredsstillende

Hvert femte (21 %) FOA-medlem har sjældent eller aldrig har tid til at udføre deres arbejde tilfredsstillende (se Figur 9). Desuden angiver en tredjedel (32 %), at de kun sommetider har tid til at udføre arbejdet tilfredsstillende, mens lidt under halvdelen (46 %) svarer 'Ofte' eller 'Altid'.

Denne svarfordeling stemmer overens med resultaterne fra FOAs foregående arbejdsmiljøundersøgelse (2017).

Figur 9. Hvor ofte har du tid nok til at udføre dit arbejde tilfredsstillende?

Antal svar: 3.604

Anm: Respondenterne havde også mulighed for at svare "Ved ikke". Svarkategorien er dog udeladt fra figuren, da 0 procent anvendte denne.

I en supplerende analyse, hvor ovenstående spørgsmål er opdelt på sektor, fremgår det desuden, at der er en større andel fra Social- og Sundhedssektoren (24 %), som sjældent eller aldrig har tid nok til at udføre deres arbejde tilfredsstillende sammenlignet med både Pædagogisk Sektor (17 %) og Teknik- og Servicesektoren (16 %) (fremgår ikke af figur).

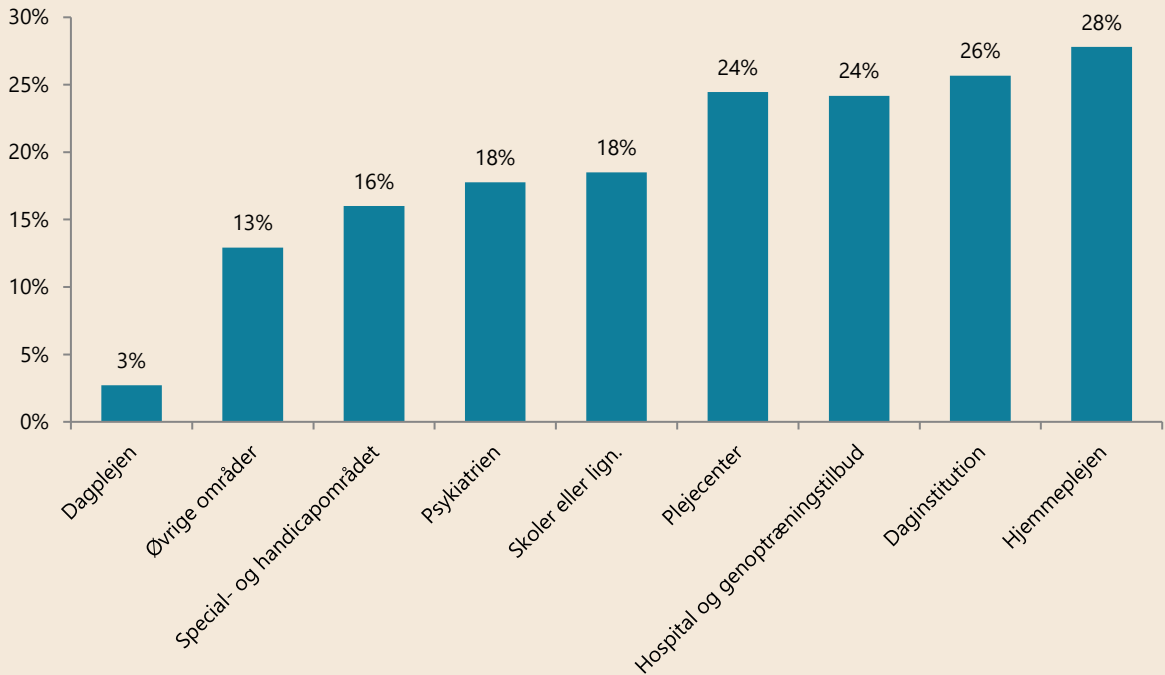
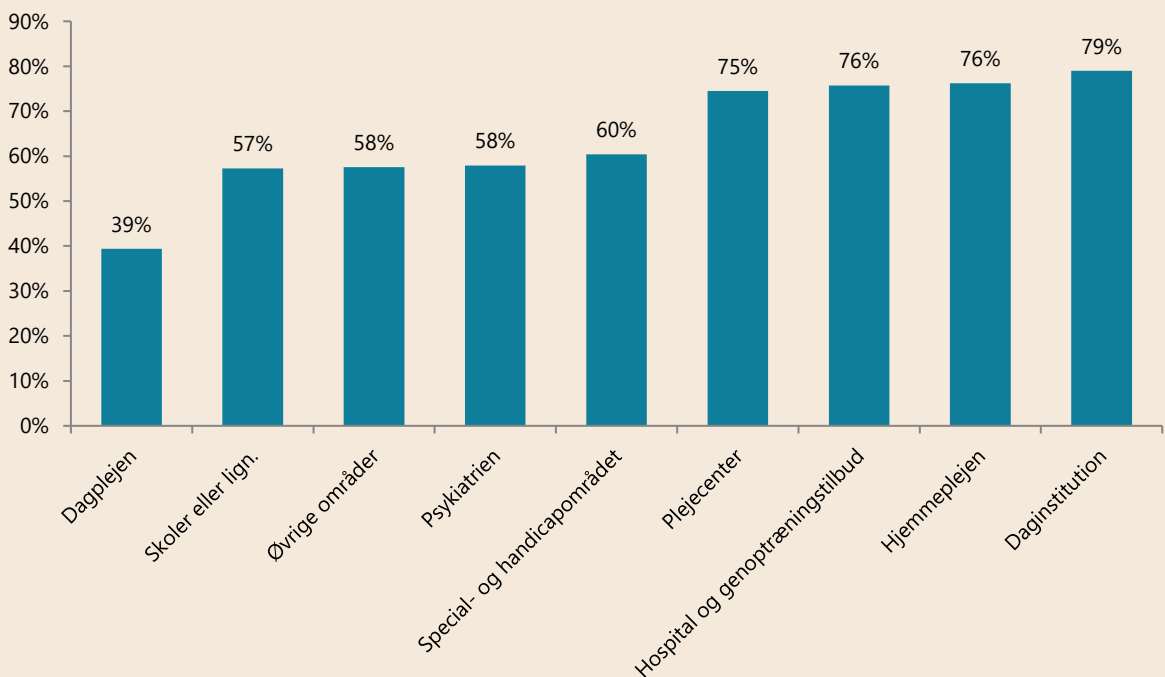

Hverdagen i daginstitutioner og ældreplejen præges af manglende tid til arbejdsopgaver og et højt arbejdstempo

På næste side ses Figur 10A og 10B, som giver et indblik i, hvordan medlemmer fra forskellige arbejdssteder vurderer tidspres og arbejdstempo.

I hjemmeplejen oplever 28 procent, at de sjældent eller aldrig har tid til at udføre deres arbejde tilfredsstillende (Figur 10A). Både på plejecentre samt på hospitaler og i genoptræningstilbud sker det for cirka en fjerdedel (24 %). I daginstitutioner oplever over en fjerdedel den manglende tid i dagligdagen (26 %). Der er en stor forskel fra disse arbejdssteder til dagplejen, hvor kun 3 procent svarer, at de sjældent eller aldrig har tid nok til at udføre deres arbejde tilfredsstillende.

Også på spørgsmålet om hvor ofte respondenterne oplever, at det er nødvendigt at holde et højt arbejdstempo, er der forskelle på tværs af arbejdssteder (Figur 10B). Blandt medlemmer ansat i daginstitution svarer 8 ud af 10 (79 %), at det altid eller ofte er nødvendigt at holde et højt arbejdstempo. Det gælder tre ud af fire inden for både hjemmeplejen (76 %), hospital og genoptræningstilbud (76 %) og plejecentre (75 %). Det er flere end i psykiatrien (58 %), special- og handicapområdet (60 %) samt skoler eller lign. (57 %). Desuden står svarfordelingen for samtlige arbejdssteder i kontrast til ansatte i dagplejen, hvor man finder den mindste andel (39 %), som ofte eller altid er nødt til at holde et højt arbejdstempo.

Figur 10. Arbejdstid og arbejdstempo fordelt på arbejdssteder.
A) Andel, der sjældent eller aldrig har tid nok til at udføre deres arbejde tilfredsstillende

B) Andel, der altid eller ofte oplever, at det er nødvendigt at holde et højt arbejdstempo

Antal svar: 3.604 for begge diagrammer i figuren.

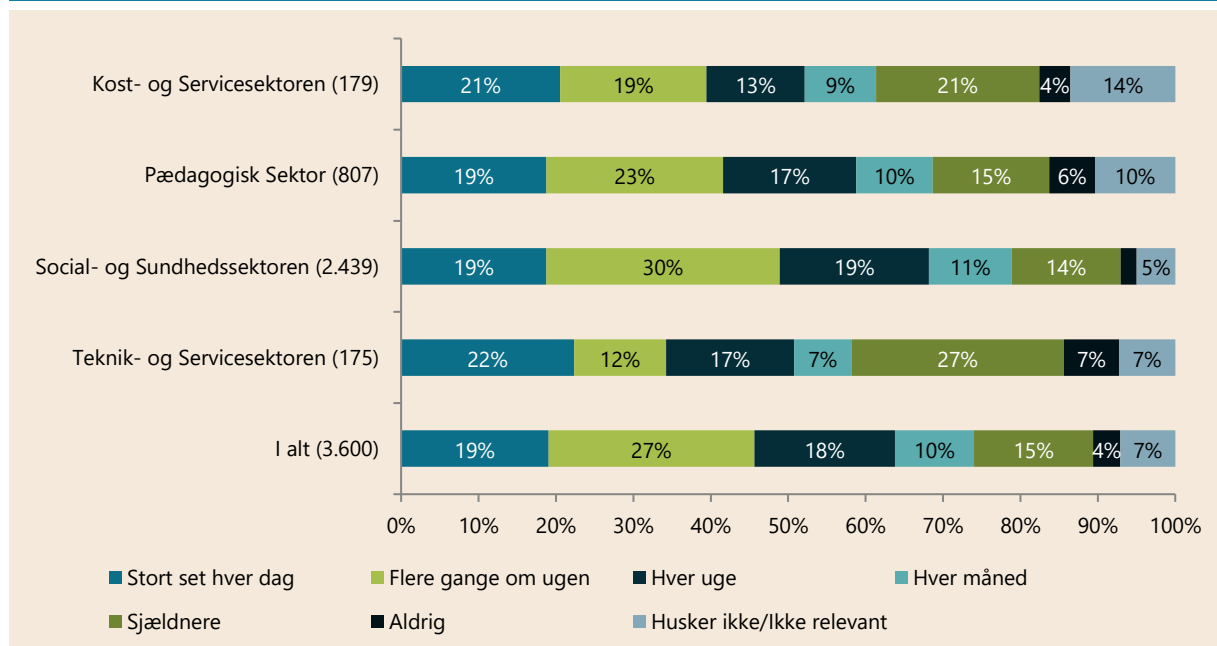
Anm: I variabelen 'arbejdssted' dækker kategorien 'hjemmeplejen' også over medlemmer, som arbejder hos et vikarbureau. 'Psykiatrien' dækker over medlemmer, der arbejder i behandlings- eller distriktpspsykiatrien og i socialpsykiatrien, bostøtte, botilbud og lignende. Kategorien *Daginstitution' består af ansatte inden for dagtilbud til 0-2-årige, 3-5-årige samt SFO.

2 ud af 3 oplever utilstrækkelig bemanning mindst en gang om ugen

Samlet set oplever næsten 2 ud af 3 (64 %) mindst én gang om ugen, at bemanningen på deres arbejdsplads er utilstrækkelig i forhold til de opgaver, de har (se Figur 11). For hver femte (19 %) sker det stort set hver dag, og for mere end hver fjerde (27 %) sker det flere gange om ugen. Herudover svarer knap en femtedel (18 %) at bemanningen er utilstrækkelig hver uge, mens der samlet set er en fjerdedel (25 %), som svarer 'Hver måned' eller 'Sjældnere'. Kun 4 procent svarer, at det aldrig sker.

Ser man på de sektoropdelte svar, er der især i Social- og Sundhedssektoren en oplevelse af, at bemanningen ikke er tilstrækkelig. Her svarer mere end 2 ud af 3 (68 %), at bemanningen er utilstrækkelig mindst en gang om ugen, hvilket er mere end i både Pædagogisk Sektor (59 %), Kost- og Servicesektoren (53 %) og Teknik- og Servicesektoren (51 %).

Figur 11. Hvor ofte er bemanningen på din arbejdsplads IKKE tilstrækkelig i forhold til de opgaver, I har? Fordelt på sektor.

Antal svar fremgår af parenteserne.

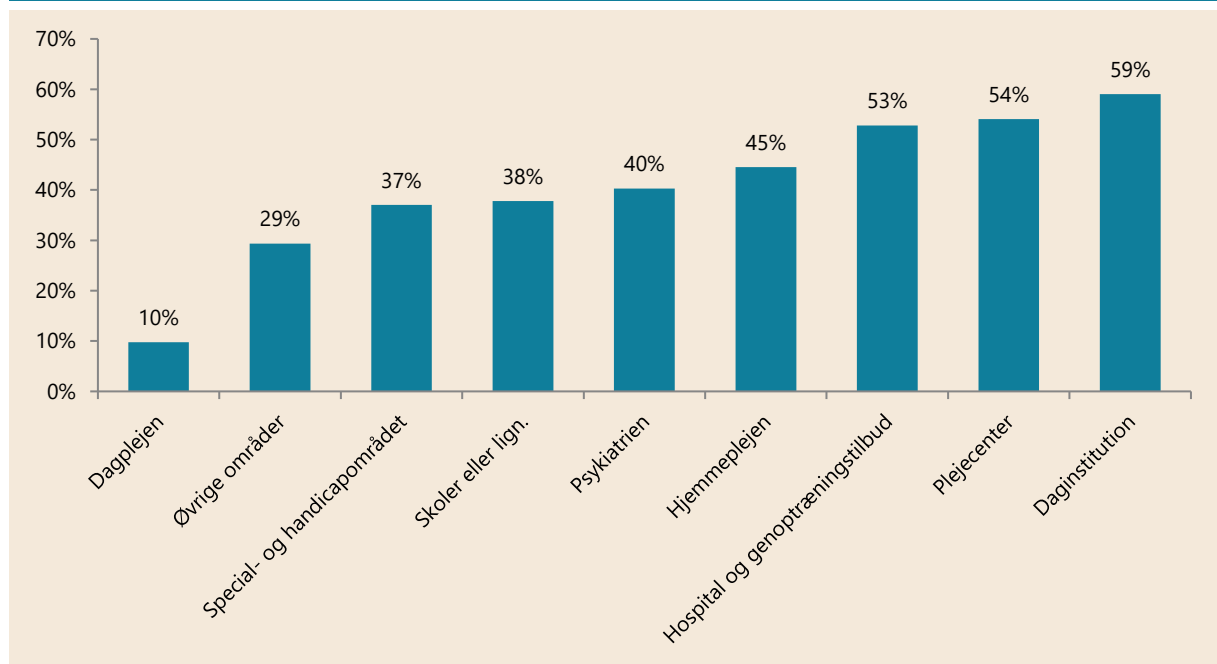
Anm.: Grundet afrunding summerer procenterne ikke til 100. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Utilstrækkelig bemanning i daginstitutionerne

Seks ud af 10 (59 %) af de ansatte i daginstitutioner, oplever stort set hver dag eller flere gang om ugen, at bemanningen er utilstrækkelig i forhold til de opgaver, de har (se Figur 12). Dette er signifikant flere sammenlignet med de andre arbejdssteder, dog med undtagelse af plejecentre (54 %) samt hospitaler og genoptræningstilbud (53 %).

Den mindste andel findes inden for dagplejen, hvor andelen er 10 procent.

Figur 12. Andel, der 'Stort set hver dag' eller 'Flere gang om ugen' oplever, at bemanningen på arbejdspladsen IKKE er tilstrækkelig i forhold til opgaverne. Fordelt på arbejdssted.

Antal svar: 3.600

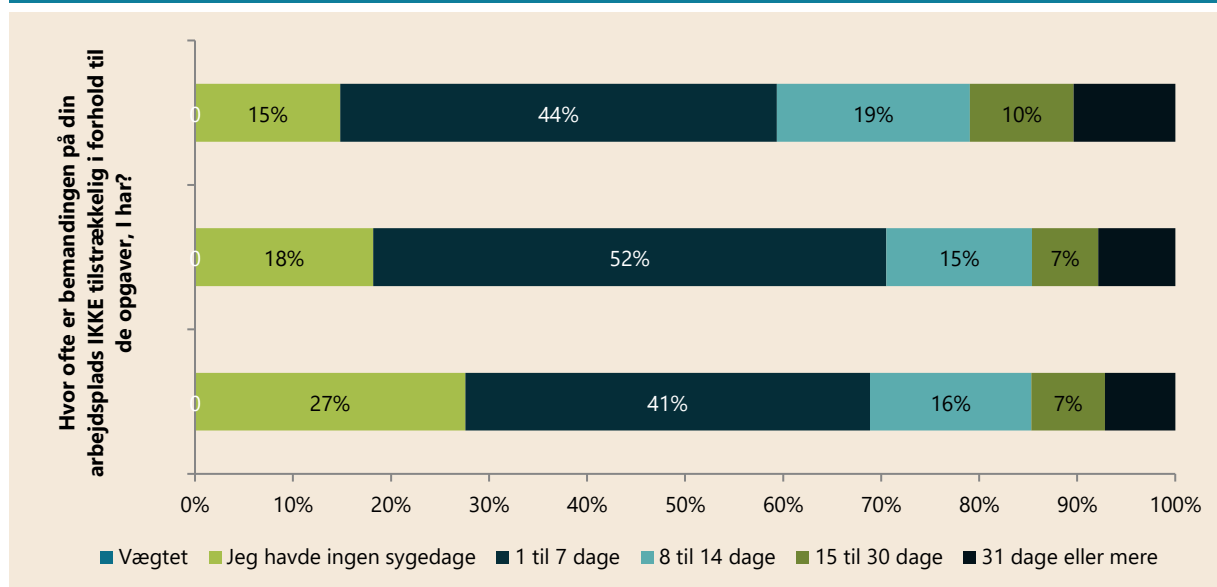
Anm: I variabelen 'arbejdssted' dækker kategorien 'hjemmeplejen' også over medlemmer, som arbejder hos et vikarbureau. 'Psykiatrien' dækker over medlemmer, der arbejder i behandlings- eller distriktpspsykiatrien og i socialpsykiatrien, bostøtte, botilbud og lignende. Kategorien *Daginstitution' består af ansatte inden for dagtilbud til 0-2-årige, 3-5-årige samt SFO.

Højere sygefravær ved utilstrækkelig bemanning

I Figur 13 er antallet af sygedage det seneste år fordelt på hvor ofte respondenterne oplever, at bemanningen på deres arbejdsplads er utilstrækkelig ift. arbejdsopgaverne.

I figuren ses en tendens til, at jo oftere medlemmerne oplever utilstrækkelig bemanning, jo flere sygedage har de. Det ses, idet hver femte (20 %), som oplever utilstrækkelig bemanning stort set hver dag eller flere gange om ugen, har haft mindst 15 sygedage det sidste år. Den tilsvarende andel er 15 procent blandt respondenter, der oplever utilstrækkelig bemanning 'Hver uge eller hver måned', og 14 procent blandt dem, der oplever det 'Sjældnere eller aldrig'.

Figur 13. Tænk tilbage på det seneste år. Hvor mange arbejdsdage var du da sygemeldt? Fordelt på utilstrækkelig bemanning.

Antal svar: 3.592

Grundet afrundinger summerer procenterne ikke nødvendigvis til 100.

Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

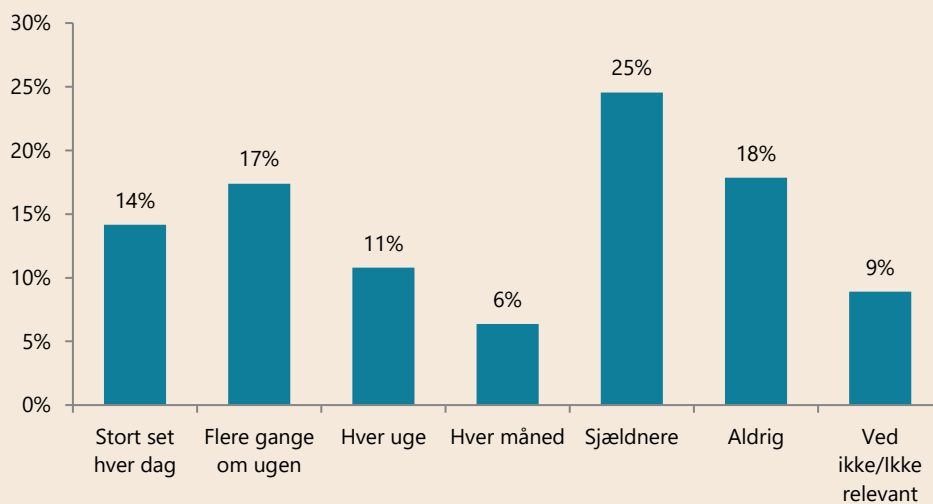

Hver fjerde i Social- og Sundhedssektoren står flere gange om ugen eller oftere alene hos en borger, hvor der burde være to til stede

I Figur 14 ses svarfordelingen for medlemmer i Social- og Sundhedssektoren, som er blevet spurgt, hvor ofte de arbejder alene hos en borger, hvor de burde være to til stede.

Cirka hver tredje (31 %) oplever stort set hver dag eller flere gange om ugen at være alene med en borger, hvor der burde have været en kollega tilstede. Dertil oplever 11 procent dette hver uge, mens det sker hver måned for 6 procent. Derudover svarer 43 procent at det sker sjældnere eller aldrig. Cirka hver tiende (9 %) har svaret 'Ved ikke/ikke relevant'.

Figur 14. Hvor ofte arbejder du alene hos en borger, hvor man burde være to til stede?

Antal svar: 2.438

Anm: Spørgsmålet er kun stillet til medlemmer i Social- og Sundhedssektoren.

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 4. til 17. juni 2019.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en spørgeskemaundersøgelse udsendt til FOAs elektroniske medlemspanel. Der blev udsendt én påmindelse til deltagerne. Undersøgelsen vedrørte også andre emner end arbejdstempo, bemanning og stress.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen af FOAs erhvervsaktive medlemmer. Da det kun er et udsnit af disse medlemmer, der har deltaget i undersøgelsen, er alle analyser forbundet med en statistisk usikkerhed. Alle sammenhænge og forskelle, der beskrives i teksten, er testet statistisk signifikante på et signifikansniveau på minimum 95 %. Hermed kan vi med minimum 95 % sikkerhed sige, at der er tale om statistisk sikre sammenhænge og forskelle og ikke blot tilfældigheder. Fremhæves forskelle i teksten, som ikke er statistisk sikre, vil det blive kommenteret.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt blev 10.505 medlemmer inviteret til undersøgelsen. Det viste sig, at 97 e-mailadresser var uvirksomme. Det reelle antal inviterede var således 10.408. 3.813 medlemmer, svarende til 37 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist. 35 procent svarede på alle spørgsmål, mens 2 procent afgav nogle svar. I alt svarede 3.604 medlemmer på et eller flere spørgsmål om arbejdstempo, bemanning og stress.

Repræsentativitet og vægtning af data

Stikprøven er undersøgt for repræsentativitet på parametrene sektor, tillidshverv og alder. Repræsentativitetsanalysen viste, at Kost- og Servicesektoren og Pædagogisk Sektor er underrepræsenterede, mens Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren er overrepræsenterede. Analysen viste desuden, at unge under 30 år og medlemmer i alderen 30-39 år er underrepræsenterede, mens medlemmer i aldersgrupperne 50-59 år og 60 år og derover er overrepræsenterede. Stikprøven er repræsentativ på medlemmer i alderen 40-49 år. Medlemmer med tillidshverv (dvs. tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljø-repræsentanter) er overrepræsenterede i stikprøven, mens medlemmer uden tillidshverv er underrepræsenterede. Data er vægtet for sektor og alder.